

Keuzedeel mbo

Fries in de beroepscontext A1

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code

K0508

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

1. Algemene informatie

D1: Fries in de beroepscontext A1

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Gekoppeld aan kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Europees Referentie Kader (ERK) als uitgangspunt van het taalkundige deel

De inhoud van dit keuzedeel Fries is gebaseerd op het referentiekader Fries dat in 2015 in opdracht van de provincie Fryslân ontwikkeld is. Het referentiekader gaat uit van het Europees Referentiekader voor de talen (ERK), dat in Nederland en daarbuiten voor (vreemde) talenonderwijs gebruikt wordt. Ook maakt het verbinding met het referentiekader Taal (Meijerink). In het referentiekader Fries ('Referinsjeramt Frysk') staan beschrijvingen van kwaliteiten van leerlingen op het gebied van kennis, inzicht vaardigheden wat betreft de Friese taal voor de verschillende vaardigheden (gesprekken voeren, spreken, luisteren, lezen en schrijven). Conform het ERK beschrijft het Referentiekader Fries vaardigheidsniveaus van taalbeheersing in termen van taalomvang (wat moet je kunnen, in welke contexten en voor welke doelen?), taalcomplexiteit en mate van correctheid (hoe goed moet je het kunnen?).

Het landelijk format voor de beschrijving van een keuzedeel is niet volledig in te vullen voor het beschrijven van een keuzedeel Taal. Het format is van oorsprong bedoeld voor de beschrijving van een keuzedeel bestaande uit beroepshandelingen die weergegeven worden in kerntaken en werkprocessen. Bij taal gaat het echter om kennis en vaardigheden die in een bepaalde context worden toegepast om kerntaken en werkprocessen ook in de Friese taal te kunnen uitvoeren. Desondanks is voor het keuzedeel Fries in de beroepscontext A1 hetzelfde format gebruikt. Op enkele punten wijkt de beschrijving van het landelijke format af en/of wordt deze niet geheel ingevuld (geen werkprocessen). Dit wordt in deze preambule toegelicht en verantwoord.

Aantal sbu's

Het aantal studiebelastingsuren voor dit keuzedeel is vastgesteld op 240. Dit komt neer op circa 3 lesuren per week (afhankelijk van de opleidingsduur). Er zijn echter diverse factoren die bepalen of dit aantal uren toereikend is voor het behalen van het gewenste niveau tijdens de gehele opleidingsduur, zoals de motivatie van studenten, groepsgrootte, groepssamenstelling, gebruikte methode, etc. Aan te bevelen is zorg te dragen voor zo gunstig mogelijke condities.

Taal in de beroepscontext en beroepscultuur

Aangezien dit keuzedeel aan uiteenlopende kwalificatiedossiers gekoppeld moet kunnen worden, kan het keuzedeel uiteraard in de uitwerking niet alle betreffende beroepscontexten bevatten. Het beschrijvingsniveau is daarom van algemene aard (gebaseerd op het Referentiekader), maar wel gericht op Fries in de beroepscontext. Bij het indienen van dit keuzedeel zijn de kwalificatiedossiers van Zorg en Welzijn/Assisterende Gezondheidszorg als uitgangspunt genomen. 'Het toepassen van Fries in de beroepscontext' wordt als 'kerntaak' gezien. De vijf taalvaardigheden zoals benoemd in het ERK zijn opgenomen in de lijst van kennis en vaardigheden.

Voor de beschrijving van de taalkennis en -vaardigheden zijn vanuit het referentiekader de 'algemene omschrijving van het beheersingsniveau' en de 'globale descriptoren' uit het ERK gebruikt. Omdat het in dit keuzedeel uitsluitend gaat om beschrijving van kennis en vaardigheden, is deze lijst uitgebreid. De kerntaak inclusief kennis en vaardigheden kan per kwalificatiedossier/profiel worden ingekleurd voor een specifieke branche c.q. beroep.

Beoogd eindniveau A1: beginnend taalgebruiker in de beroepscontext

Het ERK staat differentiatie toe, waarbij taalleerders op verschillend niveau (eigen niveau) aan taalbeheersing kunnen werken. Daarbij is binnen dit keuzedeel het uitgangspunt dat niet-Friestalige studenten voor alle vaardigheden niveau A1 of hoger halen. Het bereiken van het A1-niveau, beginnende praktische redzaamheid in de beroepscontext, is het uitgangspunt. A1 betreft het laagste niveau van taalbeheersing. Hiervoor worden bij de taalkennis en -vaardigheden de beheersingsvoorschriften beschreven. Het is de bedoeling om in dit keuzedeel alle taalvaardigheden (Luisteren, Lezen, Gesprekken voeren, Spreken en Schrijven) op A1-niveau aan bod te laten komen.

D1: Fries in de beroepscontext A1

In de beschrijving van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mbo-niveaus met behulp van de NLQF-descriptoren. Dit is gedaan omdat er binnen de taalniveaus geen onderscheid is tussen wat iemand op niveau 1, 2, 3 of 4 zou moeten beheersen. Het gaat om het te bereiken taalniveau, niet om het bereiken van een specifiek mbo-niveau. Wel is het niveau van zelfstandigheid omschreven dat hoort bij het ERK-niveau.

Omschrijving taalniveau A1

Qua taalniveau gaat het bij niveau A1 om zeer basale kennis van het Fries om zich te kunnen redden in eenvoudige standaardsituaties in de beroepscontext. Dit betekent dat de beroepsbeoefenaar eenvoudige standaardzinnen en vertrouwde woorden begrijpt als het gaat om gebieden die hemzelf aangaan en er langzaam, duidelijk gesproken wordt en hij eventueel wordt geholpen door de gesprekspartner. Hij kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner rekening houdt met zijn taalniveau. Wanneer het zeer vertrouwde onderwerpen betreft of wanneer er aan een directe behoefte voldaan wordt, lukt het hem ook eenvoudige vragen te stellen en te beantwoorden. Hij kan zichzelf aan anderen voorstellen en kan vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens zoals waar hij/zij woont, mensen die hij/zij kent en dingen die hij/zij bezit. Wanneer hij moet spreken gebruikt hij eenvoudige uitdrukkingen en zinnen om vertrouwde en concrete onderwerpen te verwoorden. Schriftelijk is hij in staat om korte, eenvoudige mededelingen te doen en om standaardformulieren in te vullen.

Relevantie van het keuzedeel

Voor de Friese samenleving is de beheersing van de Friese taal sociaal, cultureel en economisch erg belangrijk. Beginnende beroepsbeoefenaars die in een Friestalige beroepsomgeving gaan werken zullen tenminste enige kennis en vaardigheid van het Fries nodig hebben. Onderzoek laat zien dat bijna in alle sectoren in meer dan 50% van de organisaties vaak Fries gesproken wordt tussen werknemers onderling. Bij 58% van de organisaties krijgen werknemers bij contacten met klanten vaak te maken met de Friese taal. Meer dan 80% van de organisaties en instellingen vindt het een pluspunt als werknemers de Friese taal verstaan, meer dan de helft als werknemers de taal ook spreken.

Beschrijving van het keuzedeel

Met dit keuzedeel kan de niet-Friestalige student zich versterken in het beheersen van de Friese taal. Het beheersen van de Friese taal zal de kwaliteit van de communicatie in de beroepssetting vergroten en vergemakkelijken. Vandaar dat het Fries nadrukkelijk in de beroepscontext wordt geplaatst.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verbredend
Generiek

2. Uitwerking

D1-K1: Het toepassen van Fries in de beroepscontext A1

Complexiteit

De beroepsbeoefenaar gebruikt het Fries bij standaardwerkzaamheden in zijn beroep in contacten met collega's, cliënten/klanten, gasten en opdrachtgevers.

Op dit (A1) niveau gaat het om beginnende redzaamheid in standaardsituaties binnen de beroepscontext. De beroepsbeoefenaar gebruikt hierbij basale kennis en vaardigheden voor het gebruik van (vak)taal, een basiswoordenschat en grammatica.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

Bij het luisteren is de beroepsbeoefenaar afhankelijk van langzaam en duidelijk articulerende spreker(s) bij het voeren van eenvoudige gesprekken en het begrijpen van instructies. Bij het lezen gaat het om korte, eenvoudige en alledaagse teksten. Hierbij wordt de beroepsbeoefenaar voor het begrijpen visueel ondersteund door de lay-out en indeling van de tekst. Hij spreekt in eenvoudige bewoordingen en kan met behulp van eenvoudige uitdrukkingen vertellen over bepaalde concrete situaties. Hij schrijft korte, eenvoudige mededelingen en kan (standaard-)gegevens op formulieren invullen. Hierbij gebruikt hij een klein aantal eenvoudige grammaticale constructies en uit het hoofd geleerde uitdrukkingen.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Heeft kennis van de basiswoordenschat van zo'n 400-800 woorden (zie RRF)
- Heeft kennis van vaktaal die voor het beroep waarvoor hij wordt opgeleid nodig is
- Beheerst elementaire grammatica waarbij de nadruk ligt op het leren van woorden en vaste uitdrukkingen binnen zijn communicatieve taken
- Gesprekken voeren (A1)
- Kan zich voorstellen, groeten, afscheid nemen en dank zeggen
- Kan zeggen hoe het met hem/haar is
- Kan vragen hoe het met de ander is
- Kan om zaken vragen
- Kan informatie vragen en geven
- Kan duidelijk maken wanneer hij/zij iets niet begrijpt en vragen aan de ander wat er bedoeld wordt
- Kan overweg met getallen en tijden, bijvoorbeeld hoeveelheden, kosten en tijd voor zijn werk
- Kan reageren op nieuws
- Kan zeggen wat hij/zij wil en niet leuk of lekker vindt
- Kan vragen wat anderen willen en niet leuk of lekker vinden
- Luisteren (a1)
- Kan een eenvoudig voorgelezen of verteld verhaal begrijpen
- beschrijven, verklaren
- Kan namen, getallen en bekende woorden verstaan
- Kan korte eenvoudige aanwijzingen volgen.
- beschouwen, betoog houden
- Kan korte, eenvoudige waarschuwingen begrijpen
- Spreken (A1)
- Kan zichzelf, wat hij doet en de mensen in zijn naast omgeving beschrijven in eenvoudige uitdrukkingen en zinnen
- Kan beschrijven waar hij/zij woont
- Kan een bijzonder korte tekst voorlezen, zoals een aankondiging
- Lezen (A1)
- Kan een indruk krijgen van teksten, bijvoorbeeld op een ansichtkaart, vooral als er visuele ondersteuning bij is.
- Kan eenvoudige berichten begrijpen
- Kan korte, eenvoudige, opgeschreven instructies opvolgen
- Schrijven (A1)
- Kan groeten overbrengen
- Kan wat over zichzelf of anderen opschrijven
- Kan een adres opschrijven
- Kan vragen over zichzelf invullen